אין עליו קורט דם מותר אמר רב הונא לא שנו אלא שלא מלחו אבל מלחו אסור אימא מלחו [א]העברתו: רשב"ג אומר בזמן שהקרע שלו עגול אסור משוך מותר: אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרשב"ג א"ל אביי [ב]הלכה מכלל דפליגי א"ל מאי נפקא לך מינה א"ל [ג]גמרא גמור וזמורתא תהא: בשר הנכנס לעבודת כוכבים מותר: מאן תנא אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן דלא כרבי [ד]אלעזר דאי כרבי אלעזר האמר [ה]סתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים: והיוצא אסור מפני שהוא כזבחי מתים: מ"ט אי אפשר דליכא תקרובת עבודת כוכבים מני רבי יהודה בן בתירא היא דתניא [ו]רבי יהודה בן בתירא אומר מנין לתקרובת עבודת כוכבים שמטמא באהל שנאמר [1]ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים מה מת מטמא באהל [ז]אף תקרובת עבודת כוכבים מטמאה באהל: ההולכין לתרפות אסורין לשאת ולתת עמהם: אמר שמואל [ח]עובד כוכבים ההולך לתרפות בהליכה אסור דאזיל ומודי קמי עבודת כוכבים בחזרה מותר מאי דהוה הוה ישראל ההולך לתרפות בהליכה מותר דלמא הדר ביה ולא אזיל בחזרה אסור כיון דאביק

דאביק

רש"י

אין עליו קורט דם. אחר הפשטו אירע בו כך ולא לעבודת כוכבים: **מכלל דפליגי.** מיבעיא קבעי לה מיניה מי פליגי רבנן עליה אי לא: **ומאי נפקא לך מינה.** בין חלוקין בין לא חלוקין הלכה כמותו: **א"ל גמרא גמור וזמורתא תהא.** בתמיה. אביי תלמידו של רב יוסף וקא"ל אתה מלמדנו לומר הלכה כמותו ותהא כזמר בעלמא דאי אין חולקין הלכה למה לי: [ו]**בשר הנכנס לעבודת כוכבים.** שהעובד כוכבים רוצה להכניסו מותר בהנאה אם נזהר ישראל ליטלו עם כניסתו קודם שיקריבנו אותו: [ח]**לתרפות.** לבקש טעותן למקום אחר: **מאן תנא.** דבשר העובד כוכבים מותר בהנאה: ר"א בשחיטת חולין בהשוחט (דף לח:): **סתם מחשבת וכו'.** וכי שחטה עבדה לעבודת כוכבים בשחיטתו ונאסרה דשחיטתה היא תקרובתה: **מה מת מטמא באהל כו'.** ומינה מה מת אסור בהנאה כדגמרינן בסנהדרין (דף מז:) ותמת שם מרים [ט] שם שם מעגלה ערופה [י] אף תקרובת עבודת כוכבים אסורה בהנאה: ה"ג **אמר שמואל עובד כוכבים ההולך לתרפות בהליכה אסור דאזיל ומודי בחזרה מותר מאי דהוה הוה ישראל ההולך לתרפות בהליכה מותר דלמא הדר ביה ולא אזיל בחזרה אסור כיון דאביק בה הדר אזיל והשניא וכו':**

אביק

תוספות

הלכה כרשב"ג. [נ]להני אמוראי לית להו כללא דכל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו מדאיצטריך למיפסק כוותיה: [ס]**עובד** כוכבים ההולך לתרפות. תימא במתניתין והפסיק באמצע [ל]הדברים (א) בהנאה משום דדמי לבשר הנכנס: **דלא** כר' אלעזר. תימה לעיל (דף כט:) גבי עורות לבובין דמשמע הא שאין לבובין (ב) אין נשחטין לעבודת כוכבים וכן לקמן גבי גביעות אפי' אינם מבית אונייקי הם אסורים לר"א דכולהו בסתמא נשחטין לעבודת כוכבים וא"כ תנא בית אונייקי דלא כר"א וי"ל דר"א נמי שרי שאר עורות ושאר גביעות דלא אמרינן סתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים אלא דרך שחיטה אבל דרך תניקה ונחירה לא והכא גבי בשר הנכנס דייק שפיר שאין דרכן להכניס בשר לעבודת כוכבים אלא מבהמה שחוטה:

והיוצא אסור א"א דליכא תקרוב' עבודת כוכבים ור' יהודה בן בתירא היא. הכא משמע דרבנן לא מקשו תקרובת עבודת כוכבים למת וכן משמע בפ"ק דחולין (דף יג: ושם ד"ה תקרובת) דקאמר ויש לך אחרת שמטמאה במשא ואינה מטמאה באהל ודלא כרבי יהודה בן בתירא והקשה ר"ת דלעיל (כט:) כי מבעיא ליה ר"י מנלן קאמר חבת גופיה מנלן ומקיש למתים ולא קאמר [מ]נמי ר"י בן בתירא אלמא ליכא מאן דפליג ועוד קשה דכי דייק הכא בשר הנכנס מותר דלא כר"א ומאי קאמר דלמא לעולם אימא לך דאתיא כר"א וכרבנן דרבי יהודה ס"ל דלית להו הך היקשא ואין סברא לחות דסמיך אסיפא דאתיא כרבי יהודה בן בתירא דלכל זה היה לו לפרש ומפר"ת דתקרובת שהוא כעין פנים כגון זביחה קטור ונסוך מודו רבנן דילפינן ממת וניחא לעיל גבי יין נסך אבל תקרובת שאינה כעין פנים פליגי ולפיכך אוקי הך דהכא בשר היוצא כרבי יהודה דבחתיכה של בשר שאינו זבוח לפני עבודת כוכבים איירי אלא שמביאה דורון וניחא דקתני מפני שהוא כזבחי מתים ולא קתני זבחי דמשמע זבח ממש ור"י פי' דלענין איסור אכילה והנאה דמשתעי קרא לא פליגי דכל תקרובת עבודת כוכבים אסור בהנאה מדאתקיש למת כי פליגי לענין טומאה דר' יהודה מקיש למת אף לענין טומאה וכן משמע [נ](דבכל דוכתא שביק) ר' יהודה בן בתירא איסור וקנקיט טומאה והכא דייק שפיר כיון דתנא בשר היוצא אסור למה לי למהדר ומתני מפני שהוא כזבחי מתים אלא לומר לך אסור ומטמא וטעמא כדפרי' דלא אפשר דליכא תקרובת ומני ר' יהודה בן בתירא ותשובות על פר"ת יש להאריך הרבה בפ"ק דחולין (דף יג: ושם): **ההולך** לתרפות. פי' הר"ר שמעיה מקום טנופות כמו בית התורפה[ס] ובירושלמי פי' לשון תרפים: [ע]**ישראל** ההולך ליריד של עובדי כוכבים. [פ]פי' בפ"ק (לעיל דף יג:): **כך** היא גירסת הספרים וגירסת רש"י ת"ר נודות העובדי כוכבים גרודים חדשים מותרים ישנים ומזופפין אסורין. וכן נמי איתא לקמן (דף לג.) גבי קנקנים קנקנים של עובדי כוכבים גרודים חדשים מותרים ישנים ומזופפין אסורים ופרש"י וז"ל גרודים שלא נזפתו מעולם והם חדשים מותרים דכניסת יין זמן מועט לא בלע עור ודוקא נודות אבל כלי חרס בלע לאלתר ישנים ומזופפין כלומר ישנים או מזופפין אסורים ישנים איידי דכנוס בו יין נסך זמן מרובה בלע עור ומזופפין אפי' בחדא זימנא בלע זפת ליין עכ"ל משמע מתוך פירושו שמחלק בין חדשים לנודות לחדשים דקנקנים דלחדשים דנודות קרי אף כשנתן בהם יין כבר אך לא זמן מרובה וחדשים דקנקנים לא קרי אלא כשלא נתן בהם יין כלל ופי' הטעם משום דחרס בלע לאלתר ואפי' בפעם ראשונה וכן פי' בסמוך ה"מ נודות היינו זיקי שהם של עור אבל קנקנים של חרס (ג) בלעי טובא ונראה כי כשהתיר בנודות חדשים התיר אע"פ שכבר נתן בהן יין אלמא סבירא דלא מכניסן לקיום דאילו במכניסן אפי' בפעם אחת גזרו אף בלאים זפותין וכן משמע בפ"ב (לקמן עד:) הגת והמחץ והמשפך של עובדי כוכבים [צ](ר"מ) מתיר בנגוב וחכמים אוסרים ומודה [ק](ר"מ) בקנקנים שהם אסורים אף בנגוב ומה בין זה לזה אלו הקנקנים מכניסן לקיום אלו גת ומחץ ומשפך אין מכניסן לקיום והתם איירי בלאים זפותין מדקתני סיפא דברייתא דגת ואם היו מזופפין אסורים משמע דרישא בלאים זפותין איירי וקאמר התם רבא כי הוה משדר גולפי פי' חביות ריקניות והם של חרס סחיף להו אפומייהו וחתים להו אבירלייהו מ"ט כל דבר שמכניסו לקיום לפי שעה גזרו בהן רבנן ולשון לפי שעה משמע אפילו בפעם אחת הלכך קנקנים שמכניסן לקיום אין להתיר בחדשים כ"א בלא נתן יין כלל ולפי שיטתו שאוסר בנודות שאין מכניסן לקיום ישנים אף בלא זפת ואע"ג דלא בלעי כולי האי אם כן כלי העובדי כוכבים אף של כסף ושל עץ אינם מותרים אם לא בהגעלה ועירוי וגם יוסט"ש וקנא"ש של עץ אף שלנו כיון שהם זפותין יאסרו אם נתן בהם יין שעה אחת או אפילו נגע בהם ויין טופח עליהם כך הנעה של שיטת הקונט' והרבה תמיהות יש חדא דלשון שני הברייתות של קנקנים ושל נודות שוין ואין פי' שוה דבנודות מיקרו חדשים אף בשכבר נתן בהם יין ובקנקנים מפרש חדשים שלא נתן בהם יין כלל וע"ק שנתן דבריו לשיעורין ולא פירש לגבי נודות בכמה פעמים מיקרו ישנים וע"ק דלשון גרודים משמע שהיה בהן כבר זפת וגרדן ועוד תימה דמעשים בכל יום דכלי העובדי כוכבים של כסף שנהגו העולם לשכשכן במים להתירן בלא הגעלה ועירוי וע"ק דגם מתוך שמעתין משמע דדבר שאין מכניסן לקיום אם אינם זפותין אפי' ישנים משכשכן במים ודי בכך דההוא כובי דפומבדיתא דאנסו בי פרזק רופילא ורמא בהו חמרא וקאמר כל דבר שאין מכניסן לקיום משכשכן במים ומותרים ואין סברא לומר שלא הניח בו העובד כוכבים יין אלא פעם אחת ועוד קשיא מה שפי' אבל קנקנים שהם של חרס בלעי טובא דלא היה לו לתלות טעמו בזה אלא במה שמכניסן לקיום וכשתלה טעם דבריו בבליעה משמע דחרס אף אם אין מכניסן לקיום אסור ולקמן בפ"ב גבי ההיא דגולפי משמע דמותר מדקאמר כל דבר שמכניסו לקיום גזרו רבנן לפי שעה אטו זמן מרובה משמע הא דבר שאין מכניסו לקיום לא גזרו אף לזמן מרובה ועוד תימה דהא מעשים בכל יום בכלי חרס שלנו שאין מכניסין לקיום שנתן בהם ישראל יין הרבה ושנוגע בהם עובד כוכבים אין עושין בו רק שכשוך לבד ופי' הר"ר יהודה בן הר"ר אליהו ליישב גירסת הספרים דודאי נודות וקנקנים שניהם מכניסן לקיום וה"פ נודות העובדי כוכבים חדשים שלא נתן בהם יין כלל דמאחר שהם גרודים שלא זפתן מעולם אי רמא בהו עובד כוכבים חמרא מידע ידיע אבל זפותים אסורים כי שמא בשעת זפיתה או אחר זפיתה נתן בהם העובד כוכבים יין ולא ידיע ישנים פי' שנתן בהם יין אפי' חדא זימנא אסורים דכל דבר שמכניסו לקיום אסור לפי שעה וכן בקנקנים ועתה אין שום חילוק בין נודות לקנקנים והא דלא עריב ותני להו משום דסוף הברייתות מתחלק זה מזה דגבי נודות קתני עובד כוכבים רבנן ועבדן וגבי קנקנים תני עובד כוכבים נותן לתוכן יין כו' ובסמוך ה"פ ה"מ נודות אע"ג דמכניסן לקיום סגי להו בעירוי משום דלא בלעי אבל קנקנים של חרס בלעי טפי ולפי זה יש להתיר הקנא"ש והיוסט"ש אע"פ שהם זפותין דכיון שאין מכניסן לקיום והשתא ניחא כל מה שהקשינו לפרש"י רק לשון גרודים אכן רבינו תם הקשה לו מן ההלכות גדולות שפירשו הני מילי נודות שאין מכניסן לקיום אבל קנקנים שמכניסן לקיום לא ולפי זה אין להתיר הקנא"ש זפותות אף על פי שאין מכניסן לקיום דומיא דנודות לכך נראה לרבינו תם דגרם בשמעתין כדגרסינן בתוספתא (פ"ה) דמחלקת בין נודות לקנקנים וזה היא הנעה ופי' נודות העובדי כוכבים גרודים מותרין חדשים זפותים אסורים פירוש גרודים שאין בהן זפת מותרין ואפי' ישנים דכיון שאין מכניסן לקיום משכשכן במים ומותרים ואפי' היה בהם זפת אלא

שנקלף

עין משפט נר מצוה

צא א מיי' פי"ח מהל' מאכלות אסורות הלכה ד:

צב ב מיי' פ"ו מהלכות אבות הטומאה הל"א [והל"ו]:

צג ג מיי' פ"ט מהל' עבודת כוכבים הל' [ו] יח סמג לאוין מה טור ש"ע י"ד סימן קמח סעיף יא:

◆

רבינו חננאל

כמין ארובה יש עליו קורט [דם אסור אין עליו קורט] דם מותר והני מילי בשלא מלחו אבל מלחו [א] המלח הוא שיעביר הדם. רשב"ג אומר בזמן שהקרע שלו עגול אסור משוך (כשר) [מותר] כיצד הוא עושה קורע כנגד לבה עד שהיא בחיים נמלל ונעגל לאחר שחיטה הקרע נמשך והלכתא כרשב"ג ואע"ג דלית מאן דפליג עליה: בשר הנכנס לעבודת כוכבים מותר. אוקימנא דלא כרבי אליעזר דאמר בשחיטת חולין סתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים: והבשר היוצא מעבודת כוכבים אסור שהוא כזבחי מתים אי אפשר דליכא תקרובת ומתני' רבי יהודה בן בתירא דתני מנין לתקרובת עבודת כוכבים שמטמא באהל שנאמר ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים מה מת מטמא באהל אף תקרובת עבודת כוכבים מטמא באהל: **ירושלמי** והיוצא אסור כשהכניסו לפנים מן הקנקלין אבל לא הכניסו לפנים מן הקנקלין אף היוצא מותר בר"א בעבודת כוכבים שיש לה קנקלין אבל אם אין לה קנקלין כל בית עבודת כוכבים נידון משום קנקלין פי' קנקלין חדרים וחדרי חדרים: **ההולכין** לתרפות אסור לשאת ולתת עמהן והבאין מותרין: **ירושלמי** ההולכין בתרפות בהליכה מותר ר' יוחנן אמר [ב] מוליכין עבודת כוכבים גדולה אצל עבודת כוכבים קטנה אית תנא תני תרפות מלשון תרפים ואית תנא תני [ג] תרפות מלשון תרבות אנשים חטאים ומלשון תריבס כלומר המטילין מריבה: אמר שמואל עובד כוכבים ההולך לתרפות בהליכה אסור בחזירה מותר.

[א] נראה דצ"ל אבל מלחו אסור דחיישינן דהמלח הוא שהעביר הדם.

[ב] לפנינו בירושלמי תני ר"ש בש"ר יוחנן תורים מוליכין עבודת כוכבים גדולה וכו'.

[ג] נראה דצ"ל תורים וכ"מ בירושלמי שם וע"ש במפרש.

מסורת הש"ס

א) העבירו. יעב"ץ, ב) [שבת קו: וש"נ], ג) שבת קו: קיג. גיטין כב. [עירובין ס.], ד) [בכל מקומות איתא רבי אליעזר], ה) [חולין יג. לח: קנח: גיטין מה:], ו) חולין יג: [לקמן מח:], ז) [שייך במשנה דלעיל כט:], ח) [כבר פרש"י לעיל במשנה], ט) [במדבר כ], י) [דברים כא], כ) [שייך לעיל כט: במשנה], ל) הדברים האסורין בהנאה כצ"ל רי"ת, מ) [צ"ל מנין], נ) [צ"ל דשביק], ס) [וכ"פ הערוך ערך תרף כ'], ע) [שייך לדף לג.], פ) [צ"ל רבי].

◆

תורה אור השלם

1. וַיִּצָּמְדוּ לְבַעַל פְּעוֹר וַיֹּאכְלוּ זִבְחֵי מֵתִים: תהלים קו כח

◆

גליון הש"ס

תוספות ד"ה הלכה. להני אמוראי. עי' תשובת הרשב"א סימן מ: ד"ה ישראל. פי' בפ"ק. בדף יב ע"ב ד"ה אבל בדף יג ע"א ד"ה מעות:

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה עובד כוכבים וכו' באמצע הדברים בדברי' שאיסורן איסור הנאה משום: (ב) ד"ה דלא וכו' הא שאין לבובין אינן אסורין בהנאה דלא כר"א דלר"א אפילו שאינן לבובין נמי נשחטין לעבודת כוכבי': (ג) ד"ה כן היא וכו' של חרס הן ובלעי וכו' סבירא ליה דלא מכניסן:

◆

מוסף רש"י

מאי נפקא לך מינה. כל שכן כיון דלא פליגי עליה הלכתא כוותיה (שבת קו.). גמרא גמור וזמורתא תהא. אומר השמועה כזמירה בעלמא בלא טורח (שם). משל שוטים הוא כמו (ב"ח ח:) וזכון חכין תגרי איקרי, כך גמרא גמור, אומר לתלמיד שוטה למוד כן אמת הן שטות ויהא לך לומר ושיר (ביצה כד:).